

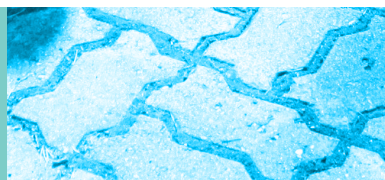

TURKU
Vapaa-aika

EVIVA-KIRJA

ESIMERKKEJÄ
**VIRIKKEELLISEN
VAPAA-AJAN
SUUNNITTELUUN**

Kannen kuvat:
Veera Lilja, Maria Vakkamaa,
Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala
ja Suvi Solkio.

EVIVA-kirjan koonnut yhdessä
EVIVA-tiimin kanssa Anna Harmava.
2015

Sisällys

Lukijalle	4
------------------------	----------

Näin luet kirjaa	5
-------------------------------	----------

Vinkkejä osallisuuteen

Taidetalkkari	8
Bass Society	9
Osallistavat kulttuurikuntoilureitit	10
Vapaa-aikaräättälit	11
Halisten nuorisotoiminta.....	12
Pansio-Pernon puulaaki.....	13
Nuorisotalot nuorten näköisiksi	14
Sosionomiopiskelijoiden osallistamiset	15
Pansion skeittirampin toiminnallistaminen	16
Runosmäen asukasolohuone nuorille	17
Ystäväni-kirja	18
Unelmieni kotikulmat	19

Vinkkejä tavoittamiseen

Pihakeinutreffit	22
Vapaa-aikaohjaajan vastaanotto	23
PopUp-fillari	24
Ohjatun tyttötyön vahvistaminen	25

Runulainen	26
Lähiösirkus	27
Vapaa-aikapalveluiden tutustumispaketit	28
Metsä liikkuu ja soi	29
Perheiden lauantaikoulupäivä ja päiväkodin toiminnalliset pisteet	30

Vinkkejä yhteistyöhön

Monikulttuurinen liikuntailtapäiväkerho	34
Kirjakaveri	35
Opetuskoti Mustikan yhteistyö	36
Herukkahetki	37
Kuralan Kylämäen vapaa-aikaverstas	38
Hövelin Pop-Up tila	39

Vinkkejä

palvelukokeiluiksi

Vaikuttava sirkus	42
Vuoroin vierassa	43
Hiki-impro	44
Neulegraffiti haastekampanja ...	45
Drop-out	46
Peliperjantai	47

Hei lukija,

Mukavaa, että olet saanut käsiisi EVIVA-kirjan! Olemme koonneet tähän vinkkivihkoon Turun kaupungin vapaa-aikatoimialan EVIVA-toimintaohjelman aikana tekemiämme osallistamiseen, tavoittamiseen, yhteistyöhön sekä palveluiden kehittämiseen liittyviä kokeiluja. Tavoitteenamme on, että niistä olisi Sinulle apua ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen.

EVIVA oli Turun kaupungin vapaa-aikatoimialan yhteinen asukkaiden hyvinvointiin ja vapaa-ajanpalveluiden kehittämiseen tähtäävä toimintaohjelma vuosina 2011–2015. EVIVA tulee sanoista ennaltaehkäisevä ja virikkeellinen vapaa-aika. Tavoitteenamme oli vapaa-ajanpalveluja kehittämällä innostaa yhä useampi kaupunkilainen vapaa-ajanharrastusten pariin, lisätä asukkaiden osallisuutta ja näin vähentää merkittävästi sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia.

Kirjan palvelukokeiluvinkkien tarkoituksena on lyhyesti kertoa kokeilun tavoite, toiminta, toteutuksen vaativuus ja tärkeimpänä opitut asiat. Suurimmassa osassa kirjan vinkkejä on toimijoiden verkosto ollut hyvinkin laaja, ja osassa EVIVAn rooli on ollut vain tukeva ja mahdollistava. Näin ollen haluamme kiittää kaikkia kaupungin toimijoita, seuroja, yhdistyksiä ja asukkaita, jotka ovat olleet mukana toteuttamassa kirjan palvelukokeiluja.

Lukuiloa vinkkien parissa Sinulle toivottaa,

EVIVA-tiimi ☺

Jos haluat lisätietoa tai sinulla on kysymyksiä vinkkeihin liittyen, niin otathan yhteyttä katri.arnivaara@turku.fi, niin autamme mielellämme.

NÄIN LUET KIRJAA

Teema

Mihin teemaan vinkki kuuluu?

osallisuus

tavoittaminen

yhteistyö

palvelukokeilu

Kohderyhmä

Kenelle vinkin toiminta on suunnattu?

- lapset
- nuoret
- lapsiperheet
- työikäiset
- seniorit
- maahanmuuttajat
- kaikki

Jokaisesta vinkistä löydät myös kysymyksen, jonka tavoitteena on auttaa sinua pohtimaan vinkin sovellettavuutta erilaisissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

BASS SOCIETY

nuoret • vaativuus:

1. Tavoite

Lähiöissä asuu paljon työttömiä ja syrjäytymisvaarassa olevia 15–22-vuotiaita nuoria. Päättimme kokeilla, saisimmeko heitä innostettua mukaan luovaan toimintaan. Näin voimme samalla opettaa nuorille elämäntaitoja ja otetta omaan elämään.

4. Mitä opimme?

Palautteen mukaan työpajatoiminta oli suurimmalle osalle apua oman tulevaisuuden pohtimisessa ja koulutuksen työllämyksen suunnan löytymisessä. He ki olivat saaneet työpajojen kautta uusia ystäviä. Noin puolet nuorista kertoi työntekijänsä psykologikäynnistä. Päättämisen perustui ammattimaiseen koulutukseen, laadukkaaseen opetukseen ja ammattilaisvierailuihin sekä aitoon mukseen lavatyöskentelyä ja teennästä.

Toteutuksen vaativuus

Jokaisen vinkin kohdalla olemme arvioineet toiminnan toteutuksen vaativuutta omasta näkökulmastamme. Arvioinnit ovat suuntaa antavia ja jatkokäytön kannalta riippuvat hyvinkin paljon olemassa olevasta osaamisesta ja resursseista.

Raha

Kuinka paljon rahaa toiminnan suunnitteluun, materiaaleihin ja ostopalveluihin vaadittiin, ilman palkkakustannuksia?

0–500 €

500–5000 €

5000+ €

Henkilö

Palkattiinko toimintaan erikseen henkilö?

Aika

Kuinka paljon aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun vaadittiin?

-10 h

10–50 h

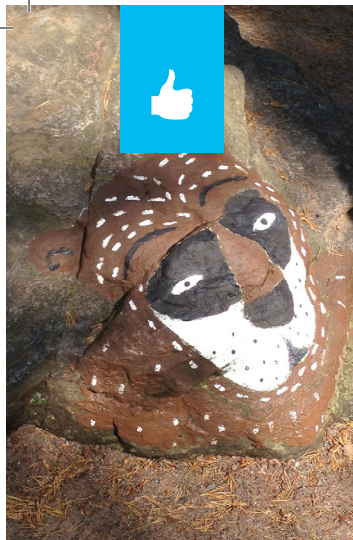
50+ h

Vinkkejä osallisuuteen

Miten ja missä osallistaa asukkaita?

Osallisuudella voidaan tarkoittaa hyvin laajasti erilaisia käsitteitä kuten osallistuminen, osallistaminen, vaikuttaminen ja valtaistaminen. Rajanveto ja määritteleminen voi olla joskus hyvinkin hankalaa. Tässä kirjassa osallisuudella tarkoitamme asukkaiden kuulemista suunnittelussa ja osallistumista mahdollisuuksien mukaan myös testauksessa sekä toteutuksessa. Kirjan osallisuusmerkeissä on yhdessä asukkaiden kanssa tarkasteltu alueiden vapaa-ajan palveluja ja etsitty kehitysideoita ja ratkaisuja niihin. Osallisuus palvelukokeilujen yhteydessä on käyttäjien kokemusten kuulemista sekä yhdessä suunnittelua ja toteutusta.

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

Kuvat: Suvi Solkio

TAIDETALKKARI

nuoret • vaativuus: € € + +

1. Tavoite

Asuinalueilla on usein monia kohteita, joiden ulkonäkö saattaa olla rähjäntynyt tai epämieluisa. Koska pienilläkin kunnostuksilla voi arjen viihtyvyyttä edistää, päätimme kehittää Taidetalkkari-toiminnan. Asukkaat pääsivät yhdessä taiteilijan kanssa suunnittelemaan ja toteuttamaan pieniä taideprojekteja, jotka ilahduttivat arkipäivässä.

2. Mitä, miten?

Asukas-taiteilija-yhteistyöllä toteutimme yhteisö- ja ympäristötaideprojekteja, jotka nousivat esille alueen asukkaiden ja eri tilojen käyttäjien tarpeista. Taiteilija keräsi ensin haastattelemalla ja kyselyillä tietoa tarpeista ja toiveista. Yhteisen ideoinnin jälkeen, taidetalkkari laati suunnitelman ja tarvittavat lupa-anomukset muutoksesta, jonka jälkeen toteutus käynnistyi hyvin nopeasti. Uusi ilme luotiin mm. puiston elementteihin, päiväkoiteihin ja nuorisotalolle.

3. Mitä vaati?

Toteutus vaati osaavan ja asukkaita innostavan yhteisötaiteilijan. Muutostöihin tarvittiin työkaluja, maaleja ja materiaaleja. Lisäksi piti varmistaa luvat kohteiden muutostöihin.

4. Mitä opimme?

Saimme eniten palautetta pienellä vaivalla kuten maalauksella tai tilan uudelleenjärjestelyllä aikaansaadusta suuresta muutoksesta. "Sehän on kuin uusi!" ja "Ei olisi tullut itselle mieleenkään!" -kommentit kertoivat uutta luovasta voimasta. Vaikka taidetalkkarin antamat esimerkit voivat lähteä elämään, ilman erillistä yhteisötaiteilijaa, ei toimijoiden, aika, resurssit, tiedot ja taidot välttämättä aina riitä osallistamiseen ja toteutukseen, siksi suosittelemme yhteisötaiteilijan palkkaamista.

Voisiko taidetalkkari toimintaa toteuttaa talkoovoimin?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

BASS SOCIETY

nuoret • vaativuus:

1. Tavoite

Lähiöissä asuu paljon työttömiä ja syrjäytymisvaarassa olevia 15–22-vuotiaita nuoria. Päätimme kokeilla, saisimmeko heitä innostettua mukaan luovaan toimintaan. Näin voisimme samalla opettaa nuorille elämähallintaa sekä positiivista otetta omaan elämään. Luovan toiminnan keinoksi valikoitui katukulttuuri.

2. Mitä, miten?

Esittävän taiteen ammattilaiset vetivät työpajoja, joiden pohjalta syntyi ammattilaisten ja nuorten yhdessä suunnittelema taiteellisesti kunnianhimoinen hip-hop-musikaali. Nuorille järjestettiin viikonloppuisin kaksi kertaa

kuukaudessa työpajoja, jotka vaihtelivat aiheiltaan rapista biiteihin sekä graffiteista, katutanssiin ja näyttelijäntyöhön. Nuorilla oli myös mahdollisuus keskustella psykologin kanssa sekä saada työelämäohjausta.

3. Mitä vaati?

Onnistunut toteutus vaati laajaa yhteistyöverkostoa nuoris- ja taidetoimijoista. Nuorten elämähallinnan tukemiseksi on hyvä, jos mukana on myös sosiaalisen nuorisotyön tuntevia. Lisäksi toteutus vaati hyvää etukäteismarkkinointia kohderyhmän keskuudessa ja kannustavan ohjauksen työpajojen aikana. Nuorten motivoiminen kannalta merkittävässä roolissa olivat vierailevina ohjaajina toimineet julkiset ja ammattitaiteilijat. Toteutus vaati paljon työtunteja ja rahaa, mutta projektin merkitys nuorille kompensoi käytetyt resurssit.

4. Mitä opimme?

Palautteen mukaan työpajatoiminnasta oli suurimmalle osalle apua oman tulevaisuuden pohtimisessa ja koulutuksen tai työelämän suunnan löytymisessä. Kaikki olivat saaneet työpajojen kautta uusia ystäviä. Noin puolet nuorista kertoi hyötynensä psykologikäynneistä. Projektin menestys perustui ammattimaiseen toteutukseen, laadukkaaseen opetukseen, ammattilaisvierailijoihin sekä aitoon kokeemukseen lavatyöskentelystä ja teatterituo- tannosta.

Voisiko elämähallinnan taitojen opettelun tuoda osaksi kaikkea nuorten taidekerho- ja kurssitoimintaa?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-akatoimiala

OSALLISTAVAT KULTTUURI- KUNTOILU- REITIT

kaikki • vaativuus:

1. Tavoite

Osallistavilla kulttuurikuntoilureiteillä yhdistettiin kulttuuri ja liikunta, sillä molemmat tekevät tutkitusti hyvää. Tavoitteena oli tutustuttaa lähiön asukkaita alueen kulttuuriympäristöön ja edistää ulkoilua lähiympäristössä. Emme kuitenkaan keksineet pyörää uudestaan, sillä veimme kulttuuripääkaupunkivuoden suositut kulttuurikuntoilureitit keskustan ulkopuolelle sekä loimme keinoja reittien jatkuvalle käytölle.

2. Mitä, miten?

Palkkasimme sanataiteilijat haastattelemaan alueen asukkaita alueeseen liittyvistä muistoistaan ja tarinoistaan, joista sanataiteilijat loivat "korvarunoja". Näin kerätyn materiaalin pohjalta

luotiin alueelle ulkoilureitti, jonka kulttuuriripaus tuli kartalle valituista korvarunoista. Kulttuurikuntoilureittien jatkokäyttöä varten luotiin Eväitä kulttuurikuntoilureille -tehtävävihko, jossa erilaisin tehtävin innostetaan käyttäjiä tarkastelemaan ympäristöä uusin silmin. Siinä missä esim. yksi tehtäväkortti kehottaa hahmottamaan ympäristöä sanaparien avulla, toinen kannustaa lähtemään kameran kanssa tutkimusmatkalle ja kolmas tutkimaan ympäristöä eri aistien avulla. Tehtäväkortit voi tulostaa internetistä ja niitä on yhteensä 9 erilaista.

3. Mitä vaatii?

Kulttuurikuntoilureitin voi toteuttaa keräämällä monella eri tavalla aineistoa eri teemoilla asukailta. Me järjestimme tämän reitin aineiston keräämisen ostopalvelusopimuksella Sanataideyhdistyksen kanssa. Yhdessä laadimme suunnitelman, miten ja missä alueen asukkaat tavoitetaan muistojen ja tarinoiden keräämiseksi, ja minkälainen reitti tehdyistä korvarunoista luodaan. Kartan graafisen ilmeen suunnitteli mainostoimisto. Muiden kulttuurikuntoilureittien tavoin tämä reitti tullaan viemään myös maksuttomaan Nomadi-karttasovellukseen. Tehtäväkorttien suunnittelusta vastasi Sanataideyhdistys ja toteutuksesta mainostoimisto.

4. Mitä opimme?

Osallistajat kokivat toiminnan alueylpeyttä nostattavana. Kohderyhmät tavoitettiin hyvin jalkautumalla alueen arkeen bussipysäkillä, neuvolassa, koirapuistossa, pihapiirissä, pubissa ja supermarketissa. Toteuttamamme kulttuurikuntoilureitti on osa laajempaa kulttuurikuntoilukokonaisuutta, ks. www.turku.fi/kulttuurikuntoilu

*Miten osallistavien
kulttuurikuntoilureittien käytön
jatkuuus voidaan taata?*

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

VAPAA-AIKA-RÄÄTÄLIT

seniorit, työikäiset, nuoret

vaativuus: € + € + + +

1. Tavoite

Asukkaiden kuuleminen on tärkeä osa palveluiden suunnittelua. Vapaa-aikaräätälien tavoitteena oli haastatella asukkaiden tarpeita ja toiveita alueen vapaa-aikaan liittyen. Asukkaiden haastattelussa ei ole mitään uutta tai ihmeellistä, mutta me toteutimme sen aiempaa rennommin, joten siksi myös vapaa-aikaräätälit ovat päätyneet tähän vinkkikirjaan. Ajatuksena oli ikään kuin räätälöidä tavoin muokata mittailaustyyliä asukkaille oman näkönsä vapaa-aika. Samalla annettiin vinkkejä vapaa-aikaan ja tiedotettiin olemassa olevista palveluista.

2. Mitä, miten?

Haastatteluja tehtiin räätälätkä pöydillä ja mitanauhat kaulassa haastattelupisteellä, joka vieraili siellä, missä asukkaita kohtaa; alueiden terveysasemalla, kirjastossa, nuorisotalolla

sekä kaupoissa. Kiireisille, joilla ei ollut aikaa osallistua haastatteluun, jaettiin postikortti, joka kehotti vastaamaan kyselyyn sähköisesti. Keskustelun avaamisen helpottamiseksi kokeiltiin eri vaihtoehtoja; ajatteluun inspiroivia kuvia tai isoa noppaa, jonka kylkiin oli kirjoitettu vapaa-aikaan liittyviä kysymyksiä, mm. huvittaako hikiräätä, mitä jos loisit käsilläsi, virkistääkö luonto, liikuttaako kulttuuri, kutkuttavatko kirjaimet, kaipaako kuntosi kohotusta?

3. Mitä vaati?

Haastattelupisteelle luotiin yhdessä mainostoimiston kanssa rento ilme ilman virallisuuden leimaa, jotta siihen olisi mahdollisimman helppo tulla. Haastattelupiste koostui huomiota herättävästä Ideoita, haaveita ja toiveita? -sloganilla varustetusta pyöreästä ständistä ja messupöydästä, parista tuolista ja esitelineestä. Piste oli muokattavissa sen mukaan, minkälainen tila kussakin haastattelukohteessa oli tarjolla. Vapaa-aikaräätälitoimintaa varten palkattiin keikkatyöläisiä, jotta saatiin mahdollisimman paljon haastatteluja.

4. Mitä opimme?

Vapaa-aikaräätälöiden rento ote oli tehokas tapa kerätä tietoa asukkaiden palvelu- ja viestintätarpeista. Kuitenkin on myönnettävä, että lyhyillä haastattelutilanteilla voidaan saada vain melko pintapuolisia osallistamistuloksia asukkaiden tarpeista ja toiveista (vrt. syvähaastattelu ja asukkaiden osallistaminen suunnitteluun). Vaikka vapaa-aikaräätälöiden käyttö oli monelta osin onnistunut kokeilu, päätimme suunnitella osallistamista enemmän oppilasyhteistyön suuntaan sen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Millä kaikilla tavoilla voit tehdä osallistamisesta rentoa ja asukkaita kiinnostavaa?

HALISTEN NUORISOTOIMINTA

nuoret • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Halisissa ei ole nuorisotaloa, eikä muitakaan nuorten palveluja, joten halusimme kehittää ja tuoda niitä alueelle. Tavoitteena oli suunnitella toimenpiteet yhdessä alueen nuorten kanssa. Samalla saisisimme kokemuksia yhteissuunnittelun käytännöistä, haasteista ja mahdollisuuksista.

2. Mitä, miten?

Tapasimme ja haastattelimme nuoria koulupäivän aikana ja kysyimme heidän arjestaan, toiveistaan ja harrastuksistaan. Ensimmäisen haastattelukerran jälkeen kokosimme olettamuksia nuorten tarpeista sekä hahmottelimme niihin ratkaisuja. Testasimme onnistuneesti nämä ratkaisut uuden haastattelukierroksen aikana ja samalla rekrytoimme nuorista pienen ryhmän avuksemme. Loppujen lopuksi emme kuitenkaan onnistuneet sitouttamaan nuoria koko prosessin ajaksi ja toimenpiteet jäivät suunnittelun asteelle.

3. Mitä vaati?

Toteuttamiseen tarvittiin vapaa-aikatoimialan työntekijöiltä muutaman työpäivän verran työaikaa sekä halua alueen yhteiseen kehittämiseen. Onnistuminen edellyttää myös aktiivista yhteydenpitoa nuoriin. Erityisen tärkeää on tavata nuoria säännöllisesti heille tutussa ympäristössä sekä siirtyä nopeasti suunnittelusta käytännön toimintaan.

4. Mitä opimme?

Nuoret olivat kiinnostuneita kehittämään nuorten palveluita ja heiltä myös saimme muutamia erittäin hyviä ehdotuksia. Haasteeksi muodostui ylläpitää nuorten intoa ja kontaktia toiminnasta kiinnostuneiden kanssa. Nuoret halusivat myös nähdä konkreettisia tuloksia hyvinkin nopeasti.

Miten yhteissuunnittelua voisi hyödyntää arjen työnteossa helposti ja ketterästi?

PANSIO-PERNON PUULAAKI

lapsiperheet • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Pansio-Pernon puulaaki lähti asukkaan ajatuksesta toteuttaa vapaaehtoisvoimin pyörivä harastepesiserho, johon kaikki olisivat tervetulleita. Meidän näkökulmastamme tavoitteena oli tukea toiminnan aloittamista, ja sitä kautta asukkaiden omaehtoista aktiivisuutta.

2. Mitä, miten?

Perustimme Pansio-Pernon puulaakin, jolle annoimme maksutta käyttöön välineet sekä kenttävuoron. Lisäksi kaupunki vastasi alkuun kerhon markkinoinnista alueella. Ensimmäisinä kertoina järjestettiin myös opastusta pesäpallon pelaamiseen yhteistyössä alueellisen pesäpalloseuran kanssa.

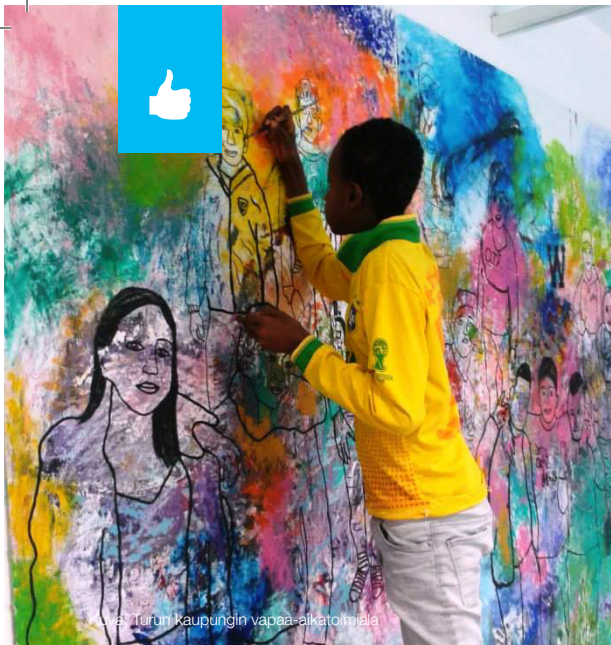
Millä muilla keinoin voitaisiin tukea asukkaista lähtevää aktiivisuutta?

3. Mitä vaati?

Pesiserhon toteutus ei vaadi suuria panostuksia. Kaupungin kenttävuoro, välineet ja muuttaman kerran opastus riittävät aloitukseen. Tärkeää on löytää aktiiviset vapaaehtoiset kerhon jatkuvuuden varmistamiseksi. Alussa Pansio-Pernon puulaakissa ei aina saatu peliä aikaan vähäisen osallistujamäärän takia, mutta puskaradion ja muun markkinoinnin myötä puulaakiin osallistuvien määrä kasvoi hitaasti, mutta varmasti.

4. Mitä opimme?

Panostukseen nähden tulokset olivat erinomaisia. Puulaaki jatkoi toimintaansa suunnitellusti puulaakilaisten omin voimin ja he kehittivät toiminnalle mm. omat Facebook-sivut. Mukana oli pääasiassa nuoria aikuisia, välillä myös lapsia. Itse pelitoiminta pyöri erinomaisesti vapaaehtoisvoimin. Toiminnan haasteena oli kuitenkin toiminnan jatkuvuus ja uusien ihmisten mukaan innostaminen.

NUORISO- TALOT NUORTEN NÄKÖISIKSI

nuoret • vaativuus:

1. Tavoite

Halusimme tarjota muutamien asuinalueiden nuorille mahdollisuuden vaikuttaa itse omaan ympäristöönsä sekä sen käyttöön. Tavoitteena oli tehdä nuorten omaehtoista taidetta, jotta he kokisivat nuorisotalon ympäristön ja tilat enem-

män omikseen ja saisivat yhdessä suunnitella ja toteuttaa oman näköistä taidettaan. Tavoitteena oli myös oppia yhteistyötä ja toisten mielipiteiden huomioimista.

2. Mitä, miten?

Viikkotapaamisten aikana nuoret yhdessä taiteeseen suuntautuneiden nuorisohjaajien kanssa sisustivat tilaa uudella tavalla ja toteuttivat kuva- ja tilataideteoksia. Nuoret toteuttivat mm. tyttöjen huoneen sisustamisen ja remontin, mosaiikkitaide-teoksia sekä ulko- että sisätiloihin ja pitkiä käytäviä piristäviä seinämaalauksia. Tilojen valmistuttua käynnistettiin mm. tyttöjen huoneessa ohjattua tyttötoimintaa.

3. Mitä vaati?

Toiminta vaati toteutuakseen osaavat ohjaajat, työvälineet, kalusteet ja tilat, joissa voitiin vapaammin toteuttaa nuorten suunnitelmat.

4. Mitä opimme?

Nuoret kokivat tilan muokkaamisen mielekkäänä. Erityisesti reipas tekeminen ja oman kädenjäljen näkeminen vaikuttivat kokemukseen. Nuoret oppivat, miten heillä on oikeus ja mahdollisuus vaikuttaa ympäristöönsä. Lisäksi nuoret oppivat yhteistyö- ja neuvottelutaitoja sekä sitoutumista pitkäköihin prosesseihin.

Voisiko nuorista löytyä itse ohjaajia tällaiseen toimintaan?

SOSIONOMI- OPISKELIJOIDEN OSALLISTAMISET

nuoret • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Asukaslähtöistä kehitystyötä ei voi tehdä kuuntelematta asukkaiden toiveita ja tarpeita. Koska asukkaita ei tavoita toimistosta käsin, loimme yhteistyömallin Turun ammattikorkeakoulun sosionomiinjan kanssa. Näin pyrimme varmistamaan, että osallistaminen olisi jatkossa säännöllistä, eikä olisi riippuvainen yksittäisten työntekijöiden työaikaresursseista.

2. Mitä, miten?

Vapaa-aikatoimialan kanssa tehtävä yhteistyö kaupunkilaisten osallistamiseksi kirjattiin Turun AMK:n sosionomiopiskelijoiden kurssisisältöihin. Opiskelijat jalkautuvat alueille aluetiimeiltä tai kaupungin osallisuustyötä tekeville työntekijöiltä saamiensa tehtävänantojen kanssa. Yhteistyö, toimiva tiedonvälitys ja yhteinen verkkotyöskentelypohja mahdollistavat sen, että opintojaksoilla on mahdollisuus kehittää edellisen jakson aikana tehtyä pohjatytöä.

Miten huomioida oppilaiden erilaiset taidot ja osaaminen tehtäviä jaettaessa?

3. Mitä vaatii?

Toimiva yhteistyö vaatii selkeät roolit. Alueyönkoordinaattori välittää koulun yhteistyöopettajalle tiedon kaupungin osallistamistarpeista, jotka on kerätty eri alueilta. Tämän jälkeen aluetiimien edustaja tai alueyönkoordinaattori esittelee tehtävänannot selkeämmin opiskelijoille sekä auttaa opiskelijoita kontaktitiedoillaan alkuun. Tehtävän antaja osallistuu opiskelijoiden työn ohjaukseen.

4. Mitä opimme?

Opiskelijoiden jalkautuminen alueille on hyvä tapa kerätä tietoa asukkailta. On kuitenkin tärkeää muistaa varmistaa, että opiskelijoille annettu tuki työn aikana on riittävää ja tavoitteet toiminnalle ovat selkeät. Tieto siitä, milloin ja miten tuloksia tullaan esittelemään ja miten saatuihin tuloksiin reagoidaan, on tärkeä tieto opiskelijoille. Näin opiskelijat voivat haastattelutilanteissa kertoa asiasta alueen asukkaille. Parasta yhteistyöstä on se, että molemmat voittavat: kaupunki saa ensiarvoisen tärkeää osallistamistietoa ja opiskelijat vastaavasti arvokasta kenttäkokemusta.

PANSION SKEITTIRAMPIN TOIMINNALLIS- TAMINEN

nuoret • vaativuus: € + ⌚

Kuva: Maria Vakkamaa

1. Tavoite

Pansion skeittipaikan kunnostaminen nousi esille nuorten tarpeesta ja toiveesta. Kunnostamisen yhteydessä halusimme pohtia yhdessä nuorten kanssa, miten voisimme kehittää skeittirampin ympäristöä, jotta se houkuttelisi enemmän uusia käyttäjiä harrastuksen pariin.

2. Mitä, miten?

Lähdimme toteuttamaan projektia yhdessä suunnittelemalla. Kokosimme ideamme ja piirsimme ne sarjakuvamaiseen muotoon, jota esittelimme nuorille. Mitä ajatuksia se heissä herätti? Voisivatko he kuvitella lähtevänsä tällaiseen mukaan? Miten kuvaa pitäisi muuttaa, jotta he kiinnostuisivat siitä? Haastattelussa nuoret pääsivät niin ikään ideoimaan yhdessä haastattelijan kanssa, minkälaisia oheispalveluita ja tapahtumia skeittipaikan yhteydessä voisi olla.

Lopputuloksena järjestimme nuorten katukulttuuritapahtuman skeittihalli Cubessa palveluideoiden testaamiseksi. Tapahtumaan järjestimme erilaisia toimintapisteitä skeittauksesta graffitimaalaukseen ja radio-ohjattavien mikroautojen testaukseen. Tiedotimme tapahtumasta alueen nuorille mm. koululaisbussikyydissä sekä koulun välitun-

neilla. Tapahtumaan järjestettiin ilmainen bussikuljetus Pansion nuorisotalolta.

3. Mitä vaati?

Toteutuksesta vastasivat alueen vapaa-aikatoimialan työntekijät. Kokeilu vaati erityisesti rohkeutta haastatella ja osallistaa nuoria ideointiin.

4. Mitä opimme?

Nuorten kiinnostuksesta ja heidän ideoistaan huolimatta tapahtuma ei onnistunut, sillä kohde-ryhmää ei tullut paikalle ilmaisesta bussikuljetuksesta huolimatta. Yksi osasy syy oli todennäköisesti se, että tapahtumaa ei järjestetty alueella vaan talvikauden vuoksi skeittihalli Cubessa Pansion ulkorampin sijaan. Nuorten palveluja järjestettäessä onkin tärkeää varmistaa nuorilta sijainnin ja ajankohdan sopivuus, eikä vain palvelun kiinnostavuus. Kokeilun paras anti ja opetus olivat kuitenkin opitut menetelmät palveluidean testaamiseksi sekä tiedottaminen ja nuorten tavoittaminen koululaisbussikyydeissä.

Mitä muita keinoja erityisesti nuorten kanssa suunnitteluun voisi käyttää?

RUNOSMÄEN ASUKASOLOHUONE NUORILLE

nuoret • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Yläkouluikäiset nuoret kertoivat meille, että heiltä puuttuu omat kohtaamis- ja oleskelupaikat asuinalueelta. Lähdimme vastaamaan tähän nuorten tarpeeseen yhdessä suunnittelemalla. Tavoitteemme oli kehittää nuorille tila, jossa 13–17-vuotiaiden nuorten on mahdollista oleskella vapaasti.

2. Mitä, miten?

Suunnittelun tueksi toteutimme muutaman työpajan, joissa haastattelimme ja keräsimme käyttäjätietoa nuorilta, suunnittelimme tilan käyttöä ja testasimme ideoita nuorten kanssa. Erityisen tärkeää oli ymmärtää, miten luoda nuoria kiinnostavia toimintoja, ja miten tavoittaa heitä. Nuorisotalon nuorista löytyi joukko, joka käynnisti toiminnan, ja joka innosti mukaan muitakin nuoria.

Miten kokeiluun saisi liitettyä osallistavan budjetoinnin menetelmän?

3. Mitä vaatii?

Onnistuakseen tämä kokeilu vaati innostuneita ja aloitekykyisiä nuoria ja vastaavasti henkilökunnalta avoimuutta tällaiselle toimintatavalle sekä kykyä sitouttaa nuoret toimintaan. Tarvittavan tilan loimme nuorisotalolle; yksi huone osoitettiin tähän tarkoitukseen. Sopivat kalusteet nuoret etsivät ja hankkivat pääosin Ekotorilta, joten kalustukseen ei vaadittu paljoakaan resursseja.

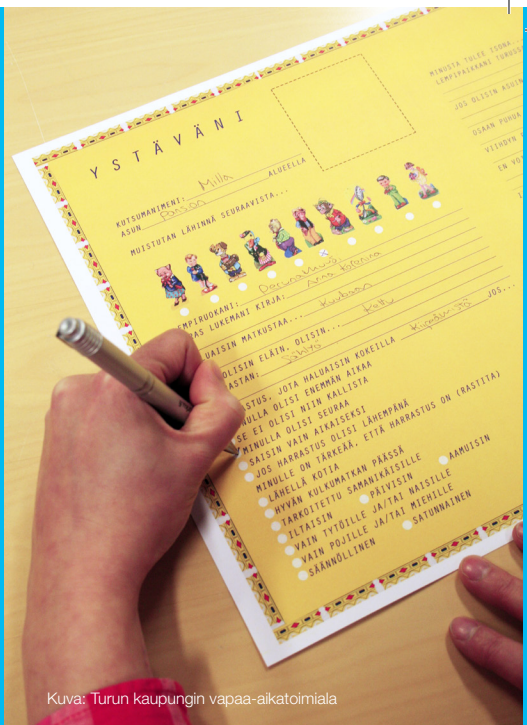
4. Mitä opimme?

Kokeilun tärkein opetus oli siinä, että nuoret innostuvat tällaisesta toiminnasta, kun heille antaa mahdollisuuden ja heitä tukee toiminnassa. Yhtäläisesti kokeilu muistutti siitä, miten tärkeää henkilökunnan on päästää irti liiallisen suunnittelun kulttuurista ja kokeilla asioita nopeasti käytännössä.

ALUEELLINEN YSTÄVÄNI -KIRJA

kaikki • vaativuus:

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

1. Tavoite

Tavoitteenamme oli luoda alueellisiin tapahtumiin ja tempauksiin soveltuva hauska menetelmä asukkaiden vapaa-aikaan liittyvien tottumusten ja tarpeiden selvittämiseen.

2. Mitä, miten?

Alueellinen Ystäväni -kirjan esikuvana toimi kaikille tuttu koululaisten suosima Ystäväni-kirja. Kysymyksiä muokkasimme niin, että niihin vastaamalla saataisiin tietoa mm. ihmisten harrastustottumuksista, harrastamisen mahdollisista esteistä, toiveista ja unelmista sekä viestinnästä. Viihdyn parhaiten...? Harrastus, jota haluaisin kokeilla, jos minulla olisi enemmän aikaa/se ei olisi niin kallista/minulla olisi seuraa...? Jos olisin asuinpaikkani hallitsija...? Jos haluan löytää tekemistä huomiselle, etsin tietoa...? Väliin lisäsimme myös perinteisempiä Ystäväni-kirjan kysymyksiä säilyttääksemme kirjan ominaisen tyylin ja keveyden.

3. Mitä vaati?

Kysymysten ideointiin kokosimme vapaa-aikatoimialan omista työntekijöistä pienen työryhmän. Taitto ja graafinen ilme tilattiin ulkopuoliselta taiteilijalta.

4. Mitä opimme?

Kirja osoittautui hauskaksi ja helpoksi tavaksi kerätä tietoa ihmisiltä ja se soveltuu monenlaisiin eri tapahtumiin. Ystäväni-kirja sopii hyvin myös eri-ikäisille ja erilaisille kohderyhmille.

Miten muokkaisit Alueellinen Ystäväni -kirjaa eri kohderyhmille sopivaksi?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

UNELMIENI KOTIKULMAT

kaikki • vaativuus:

1. Tavoite

Kaupunkilaisten lyhyet haastattelut antavat usein vain pintapuolisesti tietoa heidän tarpeistaan ja toiveistaan. Jotta saisimme kaivettua ja ymmärrettyä tarpeita pintaa syvemmltä, kehitimme Unelmien kotikulmat -työpajat. Tavoitteena oli kerätä monipuolisesti tietoa asukkaiden arkipäivästä palveluiden kehittämiseksi.

2. Mitä, miten?

Järjestimme viisi työpajaa asuinalueella. Värikkään kartan, tussien ja karttapohjalla liikutettavien magneettien avulla työpajan osallistujat hahmottivat arkireittejään ja arkipäiväänsä alueella. Arkipäivän teemojen kautta keskustelu johdettiin palveluiden käyttöön ja niiden kehittämiseen. Mitä esimerkiksi kirjastossa pitäisi tapahtua, jotta he poikkeaisivat arkireitiltään siellä?

3. Mitä vaati?

Työpajojen toteutuksesta vastasi vapaa-aikaohjaaja yhdessä yhden keikkaohjaajan kanssa. Työpajoissa käytettyjen karttojen valmistuksesta vastasi mainostoimisto.

4. Mitä opimme?

Vaikka Unelmien kotikulmat -työpajoihin osallistui mukavasti alueen asukkaita, muistuttivat ne meitä samalla siitä, miten haastavaa on saada alueen vapaa-ajan kehittämiseen liittyvät työpajat kiinnostamaan suurempia joukkoja. Unelmien kotikulmat -työpajojen paras opetus oli kuitenkin se, miten ennakkoluulottomasti kannattaa kokeilla eri keinoja asukkaiden arjen ja tarpeiden ymmärtämiseksi – tässä tapauksessa karttojen. Eri keinoilla ja ennakkoluulottomuudella voi parhaassa tapauksessa tuottaa arvokasta tietoa palvelujen kehittämisen tueksi.

Miten avoimet työpajat tehdään houkuttelevimmiksi osallistua?

Vinkkejä tavoittamiseen

Miten ja missä tavoittaa asukkaita?

Tavoittamisella tarkoitamme asukkaille tiedottamista ja saavuttamista fyysisesti tai verkossa. Tavoitettavuus helpottaa ja nopeuttaa tiedonkulkua asukkaiden ja eri toimijoiden välillä. Tämän kirjan tavoittamisen esimerkeissä olemme tuoneet esiin malleja, joissa tavoitettavuutta on parannettu face to face -periaatteella ja etsivällä otteella. Esimerkeissä on tuotu esiin monia eri tavoittamisen kanavia kuten fyysiset tilat ja tapahtumat. Asukkaita on erityisesti tavoitettu tuomalla palveluita asukkaiden luo alueiden keskeisille paikoille, kuten kerrostalojen pihapiireihin ja lähimetsään.

Kuvat: Turun kaupungin vapaa-ajatoimiala

RUNOSMÄEN PIHAKEINUTREFFIT

seniorit • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Pihakeinutreffii-idea syntyi viestinnän ja toiminnan viemisestä mahdollisimman lähelle asukasta. Erityisesti ikääntyneet asukkaat kokoontuvat kesäisin kerrostalopihojen keinoille, joten päätimme mennä mukaan.

2. Mitä, miten?

Pihakeinujen ympärillä järjestettyjä tapahtumia, Pihakeinutreffejä, järjestettiin neljä kertaa eri pihapiireissä. Tempauksissa jaoin tietoa ja vinkkejä vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksista. Houkuttellaksemme eri kohderyhmiä tempauksiin toteutimme Pihakeinutreffejä vaihtelevalla ohjelmalla. Ensimmäisessä ohjelmassa oli pihakeinujumppa, toisessa korvarunopaja, kolmannessa tanssit ja neljännessä yhteislaulutilaisuus.

Miten toimintaa voisi toteuttaa yhdessä asukkaiden kanssa?

3. Mitä vaatii?

Pihakeinutreffit oli helppo toteuttaa. Varmistimme taloyhtiöltä luvan järjestää tapahtuma heidän pihapiirissä, teimme tapahtumalupailmoituksen poliisille, minkä lisäksi toteutimme ohjelman ostamalla sen yhdistyksiltä. Paikallinen isännöitsijäryitys jakoi porraskäytäviin Pihakeinutreffien mainoksia.

4. Mitä opimme?

Ensin osa asukkaista katsoi uteliaina ikkunoista ja parvekkeilta, mitä pihalla tapahtui. Toiminta sai kuitenkin positiivisuudellaan innostettua heidät mukaan tempauksiin. Pihakeinutreffit oli mainio tapa tavoittaa myös niitä asukkaita, jotka eivät yleensä käytä paljon vapaa-ajanpalveluita, joten tiedotuksen kannalta Pihakeinutreffejä voi pitää hyvin onnistuneena kokeiluna. Jatkossa pihakeinutreffejä järjestettäessä, on hyvä pohtia, miten taloyhtiöitä voi aktivoida mukaan tempausten suunnitteluun.

VAPAA-AIKA- OHJAAJAN VASTAANOTTO

työikäiset, lapsiperheet, seniorit

vaativuus: € + 🧑 + ⌚

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

1. Tavoite

Paljon harrastavat löytävät usein helposti tiedon vapaa-ajanpalveluista, vaikka se ei olisi edes helposti saatavilla, ja rohkeasti kokeilevat uutta. Moni kuitenkin tarvitsee enemmän ohjausta vapaa-ajan harrastusten pariin ja harrastuksen aloittamiseksi. Loimme vapaa-aikaohjaajan työnkuvan osittain tähän haasteeseen vastaamiseksi. Samalla halusimme monipuolistaa jo olemassa olevaa palveluohjausta.

2. Mitä, miten?

Vapaa-aikaohjaajan tehtävänä oli tarjota henkilökohtaisesti räätälöityjä vinkkejä ja ohjausta vapaa-aikaan, innostaa liikunnan, kulttuurin sekä muiden harrastusten pariin sekä madaltaa kynnystä harrastuksen aloittamiseen. Vapaa-aikaohjaajan vastaanotto toimi kerran viikossa terveysasemalla. Vastaanotolle sai tulla oma-aloitteisesti sekä lääkärin tai terveydenhoitajan neuvosta. Vapaa-aikaohjaaja sopi vastaanotolla käyneiden kanssa luvasta pitää yhteyttä käynnin jälkeen. Kuulumisten soittamisella haluttiin tukea ”liikkeelle lähtemistä” ilman, että kävijä kokisi yhteydenpitoa velvoittavana.

3. Mitä vaatii?

Toiminnan onnistumisen kannalta oleellista oli yhteistyön sujuminen terveysaseman kanssa, jotta tila ja yhteiset käytännöt saatiin sovittua. Yhtä tärkeää oli myös, että lääkärin ja terveydenhoitajat kokivat vastaanotolle ohjaamisen tärkeyden. Vapaa-aikaohjaajan tehtäväkuva edellyttää erityisesti laajaa tietämystä vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksista, sopivaa persoonallisuutta sekä vuorovaikutustaitoja.

4. Mitä opimme?

Suuri osa tuli vastaanotolle lääkärin tai terveydenhoitajan ohjaamana. Oma-aloitteisesti vastaanotolle tulemiseen on varmasti monia kynnyksiä, joiden madaltamista olisi hyvä pohtia. Saadun palautteen mukaan vastaanotto innosti osallistujia jatkamaan vapaa-ajan harrasteiden parissa, joten kokeilua voi pitää onnistuneena. Toiminta on helposti muokattavissa osaksi muuta palveluohjausta.

Miten vapaa-ajan palveluohjausta voisi kehittää nykyistä enemmän yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

POPUP-FILLARI

kaikki • vaativuus: €€ + ⌚

1. Tavoite

PopUp-fillarin tavoitteena oli tuoda tietoa kaupungin harrastusmahdollisuuksista lähelle asukkaita ja tarjota vapaa-ajanpalveluita suoraan pyörän selästä. Pyörästä sai lainattua kirjastomateriaaleja kotiin sekä liikuntavälineitä paikan päällä – pyöräilijän saattoi haastaa vaikka leikkimieliseen mölkkyyotteluun.

2. Mitä, miten?

PopUp-fillaritit kiersivät eri alueita pääosin vapaasti oman aikataulun, sään ja fiiliksen mukaan kuukauden ajan harrastuskausien alussa; touko-kesäkuussa sekä elo-syyskuussa. Jotta pyörän saattoi kuitenkin kaikella varmuudella tavata, loimme päivittäiset pyörätreffiajat kaupalle, kentälle tai alueen kohtaushaualle. PopUp-fillari oli itse asiassa yhtä kuin työpari, joista toinen ohjasi varsinaista laatikkopyörää ja toinen kulki mukana tavallisella pyörällä. Näin toinen saattoi keskittyä palveluista viestintään ja toinen lainaukseen; tai vaihtoehtoisesti fillaritit saattoivat täydentää toinen toisiaan.

3. Mitä vaati?

Pyöräilijöiksi palkkasimme keikkatyöläisiä. Lainaustamateriaalit kokosi kirjaston henkilökunta ja liikuntapalveluvastava. Kirjastomateriaalin lainausta varten pyörässä oli kannettava tietokone. PopUp-fillarin raikkaan ja helposti lähestyttävän ilmeen loimme yhteistyössä mainostoimiston kanssa.

4. Mitä opimme?

PopUp-fillari todisti meille sen, että viestinnän vieminen ulos katukuvaan toimii aina. Sitä vastoin lainaustoiminta jäi pienimuotoiseksi, mutta kokemuksen mukaan palvelun vieminen ulos sinne, missä asukkaat ovat, on kannatettava kehityssuunta. Myöhemmin pyörä on ollut vapaa-aikatoimialan henkilökunnan varattavissa erilaisiin tapahtumiin ja tempauksiin yhteisestä sähköisestä kalenterista. Pyörää on hyödynnetty erityisesti viestinnässä, mutta myös esimerkiksi kiertävänä osallistamisen toimintapisteinä.

Miten PopUp-fillaria voisi hyödyntää enemmän pyörillä kulkevana palveluna tai viestintäpisteinä?

Kuva: Linda Grönbacka

OHJATUN TYTTÖTYÖN VAHVISTAMINEN

nuoret • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Runosmäen nuorisotalon ohjaajat olivat havainneet alueella levottomien yläkouluikäisten tyttöjen ryhmän, johon oli vaikea saada kontaktia. Syntyi ajatus tarjota vain 13–15-vuotiaille tytöille suunnattua ryhmätoimintaa. Ryhmätoiminnan avulla haluttiin innostaa tytöt uusista harrastuksista, vahvistaa heidän itsetuntoaan ja luottamusta omiin kykyihinsä. Tällaisessa toiminnassa tavoittamisen näkökulmasta korostuu nuoriso-ohjaajien merkitys; he tuntevat alueen nuoret, pystyvät luomaan kontaktin heihin ja innostamaan heidät mukaan. Toisin sanoen he pystyvät tekemään hakeutuvaa aluettyötä.

2. Mitä, miten?

Pienryhmätyöskentelyllä halusimme tukea normaalia alueen nuorisotyötä. Nuoriso-ohjaaja jakoi henkilökohtaisesti kutsuja nuorisotalolla, kirjastossa ja koululla sopiviksi katsomilleen nuorille. Osallistujat saivat myös itse kutsua mukaan kavereitaan. Emme kuitenkaan halunneet kasvattaa ryhmäkokoja liiaksi, jotta luottamus ohjaajan ja nuorten välillä vahvistuisi ja aikaa jäisi ohjaajan ja nuoren kahdenkeskisille keskusteluille. Vertaistuellla ja ryhmässä toimimisella pyrimme lisäksi tukemaan tyttöjen omaa elämänhallintaa ja innostamaan heitä yhteisiin harrastuksiin. Ryhmässä paneuduttiin erilaisiin minuutta koskeviin aiheisiin ja tehtiin tutustumisretkiä mm. kaupunginteatteriin ja konserttitaloon.

3. Mitä vaati?

Toteutus vaati yhden nuoriso-ohjaajan työajasta muutaman työtunnin viikossa, pienen lisärahoituksen ryhmätoimintaan sekä verkostoja vapaa-ajan toiminnan järjestämiseen. Malli toteutui yksinkertaisesti kohderyhmän tarpeiden tunnistamisella ja siihen reagoimalla. Yhteistyötä tehtiin myös muiden alueen toimijoiden kanssa.

4. Mitä opimme?

Ryhmään onnistuttiin saamaan mukaan halutut nuoret. Ratkaisevaa tässä oli nuoriso-ohjaajan henkilökohtainen kontakti sekä kavereiden mukana olo. Onnistuimme tunnistamaan nuorten tarpeen aikuisen ohjaukseen ja säännölliseen harrastukseen. Toiminnassa on hyvä varmistaa, että ryhmänohjaajat ovat pysyviä ainakin 8–10 kertaa, jotta suhde voi muodostua niin ohjaajan kuin ryhmän jäsenten välillä.

Miten palvelutarpeiden tunnistamista ja niihin reagoimista voisi nopeuttaa?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

RUNULAINEN

kaikki • vaativuus:

1. Tavoite

Kokemuksemme mukaan tieto lähipalveluista on usein heikosti saatavilla ja se on hyvin hajanaista. Halusimme testata yhteistyössä paikallisen urheiluseuran kanssa, pystyisimmekö lehtiyhteistyötä tekemällä tiedottamaan alueen asukkaille kattavasti alueen vapaa-ajanpalveluista sekä antamaan vinkkejä vapaa-aikaan.

2. Mitä, miten?

Aloite lehtiyhteistyöhön tuli Runosmäen Urheilijoilta (RunU). Vapaa-aikatoimiala toimittaa lehteä varten juttuja, vinkkejä sekä koosteita alueen vapaa-ajanpalveluista ja harrastusmahdollisuuksista. RunU vastaa oman toimintansa esittelystä, lehden taitosta, painatuksesta sekä jaosta. Runulainen-lehti jaetaan kerran vuodessa, syksyllä, alueen kotitalouksiin.

3. Mitä vaatii?

Julkaisun toteuttaminen vaatii sujuvaa yhteistyötä 3. sektorin toimijan kanssa sekä lehden taittoon liittyvää osaamista. Kustannukset on jaettu puoliksi, minkä lisäksi RunU voi pienentää omaa osuuttaan hankkimalla mainostuloja.

4. Mitä opimme?

Vaikka tiedotus siirtyi yhä enemmän sähköiseksi, osa asukkaista toivoo edelleen kotiin jaettavaa tiedotusmateriaalia. Alueellinen vapaa-aikajulkaisu on kokemuksemme mukaan hyvä keino edistää lähipalveluiden viestintää ja tavoittaa asukkaita. Lehtiyhteistyö on myös hyvä esimerkki monipuolisista yhteistyömahdollisuuksista kaupungin ja 3. sektorin välillä.

Miten yhdistysyhteistyötä voisi hyödyntää muilla tavoilla viestinnässä?

LÄHIÖSIRKUS

lapset, nuoret • vaativuus: €€ + 🕒

1. Tavoite

Heinäkuussa suurin osa kaupungin nuorten palveluista on kesätauolla. Näin ollen halusimme luoda helposti saavutettavaa toimintaa nuorille heinäkuuksi, ja tehdä samalla hakeutuvaa nuorisotyötä ja mennä sinne, missä nuoretkin ovat.

2. Mitä, miten?

Sirkusohjaajat ja nuorisotyöntekijät ajelivat sirkusvälineiden kanssa ympäri lähiöitä ja pistivät sirkustunnin pystyyn ilman lukkoon lyötyä aikataulua tai sen suurempaa ennakotiedottamista. Pakettiautosta sai lainaksi sirkusvälineitä ja ohjaajat myös neuvoivat erilaisten temppujen tekemisessä. Toimintaa jatkettiin neljänä päivänä viikossa neljän viikon ajan.

3. Mitä vaati?

Toiminta suunniteltiin yhdessä ja toteutettiin os-topalvelulla sirkusyhdistyksen kanssa. Tiedotus tapahtui viidakkorummun tavoin, Facebookia ja asukasyhdistyksiä hyödyntäen sekä flyereita jatkamalla.

4. Mitä opimme?

Ensimmäisen sirkuspäivän jälkeen nuoret olivat jo valmiina odottamassa ja olivat houkutelleet mukaan myös kavereitaan. Nuorten tavoittaminen onnistui erittäin hyvin, sillä toiminta vietiin suoraan nuorten luo ilman sitovaa paikkaa tai aikataulua. Toimintaan ei tarvinnut ilmoittautua ja se oli kaikille avoin, mikä koettiin hyvänä. Lisäksi malli oli helppo ja nopea toteuttaa.

Voisiko muutakin nuorten harrastustoimintaa toteuttaa tällaisella hakeutuvalla otteella?

VAPAA-AIKAPALVELUJEN TUTUSTUMISPAKETIT

seniorit, työkäiset • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Jos palvelu ei ole tuttu, saattaa se korottaa kynnystä harrastuksen aloittamiseen. Halusimme madaltaa tätä kynnystä konkreettisesti vapaa-aikaohjaajan tutustumispaketeilla. Toisin sanoen mukana olleiden kanssa kävimme tutustumassa palveluihin ”kädestä kiinni pitäen” -periaatteella.

2. Mitä, miten?

Runosmäen vapaa-aikaohjaaja keräsi yhteistyössä mm. terveysaseman henkilökunnan kanssa sopivan ryhmän maksuttomille tutustumiskäynneille. Mukaan lähteneiden kanssa käytiin yhdessä tutustumassa mm. Impivaaran uimahalliin, Kaupunginteatteriin sekä Filharmoniseen orkesteriin. Käynnin aikana käytiin läpi kaikki tarpeellinen sisäänpääsystä tilojen käyttöön ja ulos lähtemiseen.

3. Mitä vaati?

Vapaa-aikaohjaaja vastasi toiminnan toteutuksesta ja koordinoinnista. Käytännössä tämä tarkoitti ryhmien kokoamisen, tutustumiskohteen esittelyn ja kuljetuksen järjestämisen vierailtavaan kohteeseen.

4. Mitä opimme?

Asiakaskokemukset toiminnasta olivat hyvin rohkaisevia, minkä lisäksi toiminnalla onnistuimme lisäämään mukana olleiden aktiivisuutta. Jatkossa on hyvä pohtia vastaavan toiminnan sisällyttämistä perustyöhön joillakin tavoin.

Millä muilla keinoin voidaan madaltaa kynnystä palvelujen käyttöön?

METSÄ LIIKKUU JA SOI

lapsiperheet, työikäiset, seniorit • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Kulttuurin ja liikunnan yhdistäminen on piristävää. Halusimme tuoda kulttuurin lähelle asukasta, höystää sitä liikunnalla, tiedottaa samalla olemassa olevista palveluista ja kirjaimellisesti mennä metsään. Näin syntyi Metsä liikkuu ja soi -konsepti.

2. Mitä, miten?

Järjestimme tapahtumat nimensä mukaisesti ulkona luonnossa, metsässä. Tapahtumassa sai kuulla Turun filharmonisen orkesterin puhallinkvintetin kauniita säveliä ja kokeilla taitojaan liikunnallisilla seikkailupisteillä. Kulku konserttipaikalle tapahtui merkittyjä ulkoilureittejä, Paavonpolkuja, pitkin ja seikkailupisteet toteutimme välineillä, joita saa lainaan kaupungilta. Lisäksi tapahtuman aikana jaettiin tietoa vapaa-ajanpalveluista.

3. Mitä vaatii?

Tapahtuma vaati orkesterin puhallinkvintetin ja liikunnallisten seikkailupisteiden organisoinnin. Tiedotusapuna toimivat alueen asukasyhdistykset ja kaupunginosaseurat, jotka markkinoivat tapahtumaa suoraan alueilla.

4. Mitä opimme?

Kokemuksemme mukaan tämänkaltaisille toiminnoille on tilausta; tapahtumat onnistuivat hyvin ja kävijätavoitteet ylitettiin erinomaisesti. Erityisesti tapahtuman tuominen asuinalueiden keskelle otettiin hyvin vastaan sekä ohjelman tarjoaminen koko perheelle koettiin positiiviseksi.

Miten alueen toimijoita voisi hyödyntää Metsä liikkuu ja soi -tapahtuman toteutuksessa?

Kuvat: Veera Lilja

PERHEIDEN LAUANTAIKOULUPÄIVÄ JA PÄIVÄKODIN TOIMINNALLISET PISTEET

nuoret, lapsiperheet • vaativuus: € + ⌚

1. Tavoite

Halusimme toiminnallisen viestinnän keinoilla tiedottaa alueen vapaa-ajanpalveluista päiväkotikäisille, koululaisille ja heidän huoltajilleen. Tätä varten kehitimme idean lauantaikoulupäivästä ja vastaavasti päiväkodin toiminnallisista pisteistä, joissa esittelimme harrastusmahdollisuuksia ja innostimme vähän harrastavia löytämään uuden harrastuksen.

2. Mitä, miten?

Järjestimme lauantaikoulupäivän yhteyteen ohjelman, jossa informoimme lähiön harrastusmahdollisuuksista toiminnallisilla pisteillä. Mukana päivässä olivat niin kaupungin palvelut kuin alueen yhdistykset ja seuratkin. Lapset ja aikuiset pääsivät käytännössä kokeilemaan eri harrastusmahdollisuuksia ja välineitä, jotka ovat maksutta lainattavissa. Samalla perhe sai tiedon, missä ja milloin harrastuksen pariin pääsee alueella ja mistä välineet ovat lainattavissa. Samalla päivä mahdollisti asukkaiden toiveiden ja tarpeiden kuulemisen. Toteutimme idean samalla konseptilla päiväkodissa.

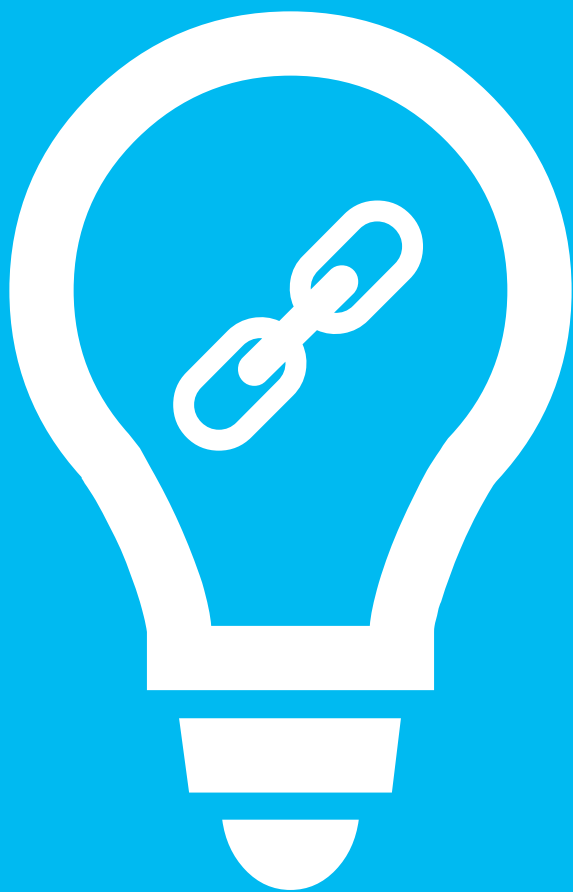
3. Mitä vaati?

Päivästä sovittiin koulun rehtorin/päiväkodin johtajan kanssa. Kouluissa päivän toteuttaminen vaati suunnitelman siitä, miten luokat perheineen kiertävät eri pisteissä. Vanhemmat houkuteltiin osallistumaan päivään maksuttoman lounaan avulla.

4. Mitä opimme?

Perheiden lauantaikoulupäivä ja päiväkodin toiminnalliset pisteet koettiin hyväksi tavaksi tavoittaa kohderyhmä, vaikkakin työaikaresurseja vaativaksi viestintämuodoksi. Myös eri toimijat ja seurat tulivat toisilleen tutuiksi päivän avulla, joten toimijat tutustuivat toisiinsa helposti, mikä on edistänyt yhteistyötä.

Millä muilla keinoilla lapsia ja nuoria voi kannustaa uuden harrastuksen tai lajin kokeiluun?

Vinkkejä yhteistyöhön

Miten toimia yhdessä?

Yhteistyöllä tarkoitetaan yksilöiden tai ryhmien vuorovaikutusta, jolla on yhteiset tavoitteet. Tässä kirjassa yhteistyöllä tarkoitamme erityisesti kaupungin toimijoiden, seurojen, yhdistysten, asukkaiden ja muiden alueiden toimijoiden yhdessä toimimista. Yhteistyön muotoja voivat olla yhteisen toiminnan suunnittelu alueella, yhteisten tilojen käyttö tai yhdessä toteutettu viestintä. Yhdessä toimimalla työskentely helpottuu, kun osajia on enemmän sekä asukkaita pystytään tavoittamaan laajemmin.

MONIKULTTUURINEN LIIKUNTAILTA- PÄIVÄKERHO

maahanmuuttajat • vaativuus: € € € + 🧑 + 🕒

1. Tavoite

Tavoitteena oli edistää maahanmuuttajanuorten liikuntaharrastusta ja ohjata heitä seuratoiminnan piiriin ja samalla lisätä kantaväestön ja maahanmuuttajien vuorovaikutusmahdollisuuksia. Lisäksi halusimme lisätä suvaitsevaisuutta lasten ja nuorten parissa.

2. Mitä, miten?

Monikulttuurinen liikuntailtapäiväkerho -toiminta toteutettiin osana laajempaa valtakunnallista hanketta. Ajatuksena oli järjestää monikulttuuristen alueiden ala- ja yläkoulujen iltapäiviin kaikille avointa jalkapallo- ja liikuntakerhotoimintaa, loma-aikojen toimintaa, liikuntapäiviä sekä tunteuttujen urheilijoiden kouluvierailuja. Kerhojen lisäksi liikuntaseuran työntekijä työskenteli kolmessa koulussa yhden päivän viikossa. Hänen tehtävänään oli tuoda liikuntaa välitunneille, olla mukana liikuntatunneilla sekä olla linkkinä seurojen ja alueiden välillä. Toisin sanoen hän innosti oppilaita ja opettajia liikkumaan koulupäivän aikana ja samalla kertoi seuransa toiminnasta.

3. Mitä vaati?

Toimintaan tarvittiin kumppaniksi urheiluseura, joka pystyi osoittamaan osaavan ohjaajan kerhotoimintaan sekä kouluun. Tärkeää oli myös

ymmärrys koulujen arjesta sekä maahanmuuttajataustaisten lasten liikunta- ja harrastustottumuksista. Onnistumisen edellytys oli toimiva ja luottamuksellinen yhteistyö koulujen ja seurojen välillä.

4. Mitä opimme?

Jalkapallo osoittautui maahanmuuttaja-taustaisten lasten ja etenkin poikien joukossa ylivoimaisesti suosituimmaksi urheilulajiksi. Kerho-ohjaajien rekrytoinneissa onnistuttiin hyvin, samoin kouluyhteistyön käynnistämisessä. Kerhot olivat erittäin suosittuja. Seuratyöntekijän läsnäolo koulussa on vahvistanut seuran ja koulujen välistä yhteistyötä sekä lisännyt seuran harrastajamääriä näillä alueilla. Lapsen siirtyminen seuratoimintaan on helpompaa, kun seuran edustajana on tuttu kerho-ohjaaja. Koulut saivat yhteistyön kautta käyttöönsä liikunta-alan ammattilaisen. Toiminnan tulevaisuuden kannalta on erityisen tärkeää jatkuvuuden varmistaminen, jotta kotouttaminen ei katkea. Samalla haasteena on saada riittävästi kotosuomalaisia lapsia kerhotoiminnan pariin.

Jalkapallo on erittäin suosittua maahanmuuttajataustaisille pojille, mitä järjestäisitte tytöille?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

KIRJA- KAVERI

kaikki • vaativuus:

1. Tavoite

Jäävätkö kirjat kesken? Eikö kirjastosta löydy kiinnostavaa luettavaa? Avaako lapsesi mieluummin läppärin kuin satukirjan? Näihin kysymyksiin vastaamiseksi, lähikirjastotoiminnan kehittämiseksi ja kirjallisuusharrastuksen edistämiseksi kehitimme yhteistyössä Kirjan talon – Bokens ry:n kanssa Kirjakaveri-toiminnan. Halusimme osoittaa, että kirjallisuutta voi harrastaa monipuolisesti – ei vain kotona sohvan nurkassa. Tavoitteemme oli samalla kehittää yhteistyön muotoja, joilla voisimme saada ne entistä vastavuoroisemmiksi.

2. Mitä, miten?

Yhteistyössä Kirjan talon ja kaupungin-kirjaston kanssa suunnitelimme Kirjakaveri-toiminnan ja sen toteutuksen. Kirjan talon etsivä asiakasohjaaja työskenteli kohderyhmän ta-

voittamiseksi lukupiireihin, satutuokioihin, kirjavinkkaukseen sekä muuhun toimintaan. Samalla hän innosti ja koulutti vapaaehtoisia lukupiirien vetäjiksi sekä muokkasi toimintatapoja niin, että vuonna 2015 Kirjan talo laajensi toimintaansa kulttuuriyhdistyksestä kulttuuri-, nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointiyhdistykseksi laajentaen näin rahoitusmahdollisuuksiaan ja osaamisalaansa. Käytännössä tämä tarkoitti yhteistyötä terveyskeskusten ja kuntoutusryhmien kanssa kohderyhmien tavoittamiseen.

3. Mitä vaati?

Yhteistyömuotojen kehittäminen oli pitkäaikainen prosessi, mutta molemminpuolisesti palkitseva. Alkuun toimintaa lähdettiin kehittämään ostamalla palvelut Kirjan talolta. Yhteistyön edetessä ja jatkomahdollisuuksien turvaamiseksi toiminta on sittemmin rahoitettu ulkopuolisella rahalla.

4. Mitä opimme?

Kirjan talon esimerkki kuvaa mielestämme hyvin, miten toimintaa voidaan molemminpuolisesti kehittää yhteisten tavoitteiden mukaiseksi. Toisinaan vaaditaan molemminpuolista ennakoluulottoa lähteä kehittämään sisältöjä, jotta voidaan löytää entistä parempia tapoja toimia yhdessä.

Miten yhdistysten osaamista voidaan käyttää apuna oman toiminnan kehittämisessä?

OPETUSKOTI MUSTIKAN YHTEISTYÖ

maahanmuuttajat • vaativuus: + +

1. Tavoite

Opetuskoti Mustikka tarjoaa maahanmuuttajalaisille ja lapsille avoimen kohtaustilan, suomen kielen ja arjen taitojen opetusta sekä kulttuuritietoista palveluohjausta. Opetuskodin henkilökunta on luonut vuosia suhteita eri kulttuureita edustaviin naisiin ja saavuttanut luottamusta monikulttuuristen perheiden keskuudessa. Tavoitteenamme oli luoda kohderyhmän naisille uudenlaisia vapaa-ajan palveluita heidän hyvinvointinsa tueksi yhdessä 3-sektorin toimijoiden kanssa.

2. Mitä, miten?

Yhdessä opetuskodin henkilökunnan kanssa pohdimme erilaisia yhteistyömahdollisuuksia. Toiminnoiksi valikoituivat Turun Polkupyöräilijöiden ja liikuntapalvelukeskuksen kanssa toteutettu pyöräilykurssi, jossa tavoitteena pyöräilytaidon lisäksi oli turvallisen liikkumisen ja liikennesääntöjen opettaminen sekä Tanssiteatteri Erin suunnittelema kokonaisuus, jossa tanssin ja liikkeen avulla oli mahdollista kertoa ”naisen oma tarina”. Tanssin ammattilaisen lisäksi työskentelyssä oli mukana psykoterapeutti.

3. Mitä vaati?

Toiminnan suunnittelun taustalla oli Opetuskoti Mustikan henkilökunnan vahva tietämys eri kulttuuritaustoista tulevien naisten tavoista. Lisäksi opetuskodin henkilökunnalla oli merkittävä rooli naisten kannustamisessa mukaan toimintaan. Kurssien vetäjiltä vaaditaan erittäin selkeää opettamistapaa ja selkokiehisen materiaalin tuottamistaitoa. Kokonaisuuden hallinta ja yhdessä tekeminen vaativat vankkaa luottamukseen perustuvaa verkostoitumista ja monen erilaisen osaajan innostavaa yhdessä toimimista.

4. Mitä opimme?

Maahanmuuttajalaisille ensimmäinen askel uuden tekemisen pariin helpottuu, kun taustalla on yhteisö, johon naiset ja heidän perheensä voivat luottaa. Yhteistyö tällaisen toimijan kanssa tuottaa onnistumisia sekä toiminnan toteuttajille että toimintoihin osallistuville naisille.

Miten voisimme innostaa ja tukea maahanmuuttajalaisia itse aktivoimaan toisiaan?

Kuvat: Suvik Solkio

Mitä muita luontevia yhteistyötapoja voisi kehittää sukupolvien välisen kohtaamisen edistämiseksi?

HERUKKAHETKI

lapset, seniorit • vaativuus: €€ + 🧑 + ⌚

1. Tavoite

Ikääntyneiden ja lasten välinen vuorovaikutus on päivä- ja vanhainkodeissa jäänyt viime vuosina vähäiseksi kiireen ja resurssien puutteiden vuoksi. Halusimme kokeilla, voisimmeko luoda yhteistä mielekästä ja säännöllistä toimintaa. Näin loimme lapsille ja ikäihmisille suunnatun Herukkahetken, jonka tavoitteena oli välittää tietotaitoa ja elämyksiä yli ikärajojen.

2. Mitä, miten?

Toiminta käynnistyi yhteisestä marjapensaiden istutuksesta päiväkotien pihoille. Marjateeman ympärille kehitimme monenlaista toimintaa sadonkorjuujuhlista reseptikeräykseen, lasten ja vanhusten yhteisiin leivonta- ja maisteluhetkiin sekä lasten taidenäyttelyyn kirjastossa ja vanhainkodissa. Herukkateemalla toteutettiin myös Herukkahetki -vinkkivihko vapaa-ajanviettoon, johon koottiin esimerkkejä toiminnasta.

3. Mitä vaati?

Herukkahetki toteutettiin toimialojen välisenä yhteistyönä. Käytännön tasolla toiminnan koordinoinnista vastasi palkattu yhteisötaiteilija, "Taidetalkkari" (ks. s. 8). Yksinäisiä ikäihmisiä saimme mukaan ilmoittamalla toiminnasta alueen porraskäytävissä. Alueen isännöintiyhtiö vastasi mainosten levittämisestä porraskäytäviin.

4. Mitä opimme?

Herukkateeman ympärille kehitetty toiminta oli helppo ja luonteva tapa lisätä yhteistyötä päivä- ja vanhainkodin välillä. Toimintaa on mahdollista jatkaa suoraan päivä- ja vanhainkodin yhteistyönä ilman yhteisötaiteilijan apua, koska hänen panoksellaan loimme hyvät toimintamallit valmiiksi. Kokemuksemme mukaan Herukkahetkellä saimme vahvistettua ymmärrystä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen merkityksestä.

Kuva: Turun museokeskus

KURALAN KYLÄMÄEN VAPAA-AIKA- VERSTAS

**lapsiperheet, seniorit,
maahanmuuttajat**

vaativuus: € € € + +

1. Tavoite

Kuralan Kylämäki on elävän historian kylä, jossa tekemisen ja toiminnan avulla jokainen voi tutustua menneisyyteen, perinteisiin kädentaitoihin ja 1950-luvun maatalon elämään. Kuralan Vapaa-aikaverstas -projektin tavoitteena oli luoda museoalueesta avoin ja helposti saavutettava kulttuurivirkistyskohde. Museolle haluttiin rakentaa vahvempi side lähiympäristön yhteisöihin ja asukkaisiin sekä muihin kaupungin toimijoihin.

2. Mitä, miten?

Kuralan Kylämäkeen uuden toimintakonseptin suunnittelun lähtökohdaksi otettiin museon kävijöiden ja lähialueen asukkaiden palvelutarpeet ja niiden soveltaminen 1950-luvun kulttuuriympäristöön. Projektin aikana pilotoitiin lukuisia uusia kursseja, työpajoja ja tapahtumia sekä muita palvelutuotteita. Iso ponnistus oli museon tilojen avaaminen ulkopuolisten toimijoiden sekä asukkaiden käyttöön. Esimerkiksi museoalueella sijaitseva Vanha Kanala -tila remontoitiin kokous- ja kurssikäyttöön, jonka kuka tahansa voi varata maksutta käyttöön, mikäli tilassa järjestettävä toiminta on avointa ja maksutonta. Museo valmistee myös kahden muun tilan avaamista samanlaiseen käyttöön.

3. Mitä vaati?

Kuralan Vapaa-aikaverstas oli kolmivuotinen projekti, jolle palkattiin oma vetäjä, lisäksi taustalle muodostettiin ohjausryhmä. Museon toiminta-ajatuksen muuttaminen avoimen museon suuntaan edellytti muutoksia museon toimintatavoissa sekä organisaatorakenteessa. Kävijätarpeiden selvittämisessä ja yhteistyöverkostojen vahvistamisessa tarvittiin lisäksi uudenlaista osaamista ja uudenlaisen työtavan omaksumista.

4. Mitä opimme?

Kuralan Kylämaässä on projektin aikana otettu käyttöön uusia menetelmiä viestinnässä ja palvelujen tuottamisessa ja niiden avulla museo on kasvattanut kävijämääräänsä huomattavasti. Avoimen museon toiminta-ajatus on tuonut asukas- ja asiakaslähtöisyyden osaksi kaikkea toimintaa, selkeyttänyt museon sisäistä tehtävä- ja vastuujakoa, vahvistanut yhteistyötä muiden tahojen kanssa sekä antanut uskallusta uusiin kokeiluihin ja yhteistyökuvioihin.

*Miten museopalveluja voisi kehittää
ja toteuttaa entistä enemmän
yhteistyössä museokävijöiden kanssa?*

HÖVELIN POP-UP TILA

kaikki • vaativuus: €€ + ⌚

1. Tavoite

Hövelin liikekeskus sijaitsee keskeisellä paikalla Pansion lähiössä ja sinne ovat keskittyneet monet alueen tärkeimmät palvelut. Useat liiketilat ovat kuitenkin olleet jo pitkään tyhjiillään. Pansion asukkaat ovat toisaalta toivoneet alueelle asukastilaa. Pop up -vapaa-ajantilan perustamisen tavoitteena oli parantaa liikekeskuksen viihtyisyyttä ja käyttöastetta, tarjota asukkaille kokoon-tumis- ja toimintatilaa sekä houkutella alueelle uusia palveluntarjoajia.

2. Mitä, miten?

Vuokrasimme Hövelin liikekeskuksesta tyhjän liiketilan ja aloimme tarjota sitä maksutta asukkaiden ja yhdistysten käyttöön. Saimme neuvoteltua edullisen vuokrasopimuksen sillä ehdolla, että luovumme tilasta jos sinne löytyy toinen vuokralainen.

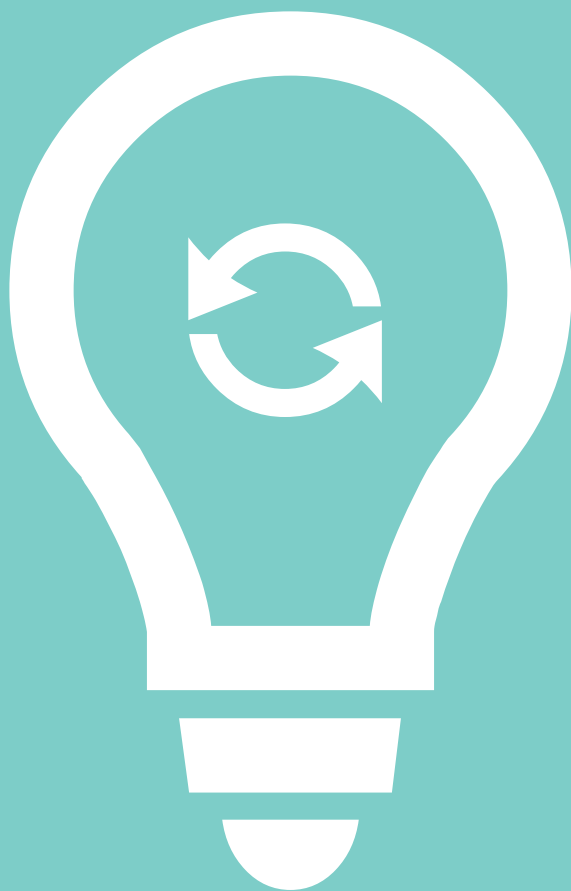
3. Mitä vaati?

Vuokran lisäksi tilan käytöstä ei ole koitunut muita kustannuksia, sillä tilan käyttäjät ovat sitoutuneet hankkimaan tarvittavat käyttötavarat sekä huolehtimaan tilan siisteydestä. Tilavarausten koordinointi ja yhteydenpito käyttäjien kanssa sekä uusien käyttäjien rekrytointi ja ohjeistus on vienyt jonkin verran työaikaa. Kaupungin rooli on ollut selkeästi toimia tilan mahdollistaja ja koordinoijana.

4. Mitä opimme?

Tilavuokra on monelle yhdistykselle ja järjestölle tai asukasaktiiville merkittävä kustannuserä. Olemme lyhyessä ajassa saaneet paljon uusia toimijoita ja uusia palveluja Pansioon vain tarjoamalla tilan maksutta heidän käyttöönsä. Myös liikekeskuksen muut toimijat ovat olleet tyytyväisiä kun tiloihin on tullut uutta toimintaa ja uusia kävijöitä.

Kaupungeissa on paljon tyhjiä liike- ja toimistotiloja, millaisia uusia käyttötarkoituksia niille voisi kehittää?

Vinkkejä palvelukokeiluihin

Miten palveluja voi tuunata?

Palvelukokeiluilla tässä kirjassa tarkoitamme vanhojen jo olemassa olevien palveluiden tuunausta sekä uusien palvelujen luomista. Jo olemassa olevia tiloja, toimijoita ja palveluita voidaan hyödyntää esimerkiksi viemällä vanhaa toimintaa uusiin kohderyhmiin tai tiloihin, yhdistämällä toimintaa ja kohderyhmiä tai muokkaamalla jo olemassa olevaa palvelua. Erityisen tärkeää uusien palveluiden toteutuksessa oli aktiivisten yhteistyökumppaneiden löytäminen. Kaikki tässä kirjassa esille tuodut palvelukokeilut lähtivät liikkeelle alueiden asukkaiden tarpeista ja toiveista.

VAIKUTTAVA SIRKUS

nuoret • vaativuus: €€€ + ⌚

1. Tavoite

Sirkus on monipuolinen harrastus, jonka parissa voi kokea liikunnallisia haasteita, opetella esiintymistaitoja, löytää uusia ystäviä ja rohkeasti onnistua ja epäonnistua. Valtakunnallisessa hankkeessa tarkoituksena oli kehittää sirkuksen hyvinvointivaikutusten tutkimuksen menetelmiä sekä edistää sirkuksen soveltavaa käyttöä: elämänhallinnan ja vuorovaikutuksen taitojen opettelua sekä onnistumisen elämysten tarjoamista (= sosiaalista sirkusta).

2. Mitä, miten?

Projekti oli osa valtakunnallista hanketta, jonka aikana sirkukset ja kunnat eri puolilla Suomea kehittivät yhdessä soveltavan ja sosiaalisen sirkuksen hyvinvointivaikutuksia mittaavaa menetelmää ja suunnittelivat erilaisille kohderyhmille suunnattuja palveluita. Turussa kahden vuoden aikana toimi 15 eri sosiaalisen sirkuksen ryhmää mm. vastaanottokodissa, vanhuskeskuksissa, nuorisotiloilla, kouluilla, perhekeskuksessa sekä vammaisyhdistyksen tiloissa. Tyypillinen ryhmätoiminta koostui 6-10 opetuskerrasta ja pienestä esityksestä. Olennaista oli viedä sirkustoimintaa ihmisten luo ja näin madaltaa osallistumisen kynnystä. Toiminta muokattiin aina osallistujien tarpeiden mukaan. Painotus saattoikin olla liikuntakyvyn tai sosiaalisten taitojen tukemisessa, elämänhallinnan ja itsetunnon vahvistamisessa tai ilon ja luovuuden herättelemisessä.

Lisäinfo: www.vaiкуttavasirkus.fi

3. Mitä vaati?

Toimintaa ohjasi laaja valtakunnallinen asiantuntijoiden ryhmä, joten valmistelu vei aikaa. Turussa toiminnan käynnistäminen edellytti kattavaa yhteistyöverkostoa, jotta toiminnan piiriin tavoitettiin haluttuja erityiskohderyhmiä. Uuden menetelmän suunnittelu, testaus ja käyttöönotto oli pitkäjänteinen prosessi, joten resurssit piti sitouttaa pitkäjänteisesti ja yhteydenpito kaikkien hankkeen osapuolten välillä täytyi olla aktiivista ja säännöllistä.

4. Mitä opimme?

Sosiaalinen sirkus tuottaa selkeitä hyvinvointivaikutuksia erityisnuorille, vanhuksille, pienille lapsille ja perheille sekä lisää perhetyöntekijöiden työssä jaksamista. Kaupungin ja järjestön välille voi syntyä aito kumppanuus, jos kumpikin sitoutuu pitkäjänteiseen yhteistyöhön ja yhdessä soveltuihin tavoitteisiin. Hankkeen aikana opimme aktiiviseen kokemusten vaihtoon hyödyntämällä valtakunnallista yhteistyöverkostoa. Menetelmän rakentaminen oli aikaa vievää, mutta samalla myös antoisaa oppimisen kannalta.

Sirkus on ollut suosittua kaikkien hankkeen kohderyhmien joukossa. Keksitkö väestöryhmän, jolle sirkustoimintaa ei voi tarjota?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

VUORON VIERAISSA

seniorit • vaativuus:

1. Tavoite

Kirjastoja lukuun ottamatta ikäihmisille suunnattua kulttuuritoimintaa on lähiöissä vähän. Loimme Vuoroin vieraissa -toiminnan ikäihmisten kulttuuriharrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi keskustan ulkopuolelle. Tavoitteena oli saada kotona asuvat seniorit liikkeelle ja käyttämään vanhuskeskuksen tiloja ja palveluja.

2. Mitä, miten?

Runosmäen vanhuskeskuksessa järjestettävää Vuoroin vieraissa -toimintaa varten loimme kolme aktiviteettia: kerran kuukau-

dessä järjestettävät Elävän musiikin ilta-päivät sekä Karaokea kaikille -hetket ja joka toinen viikko toimivat Käsillä Kaunista -työpajat. Osassa Käsillä Kaunista -työpajoissa olivat mukana myös läheisen päiväkodin lapset sukupolvien välisen kohtaamisten lisäämiseksi.

3. Mitä vaati?

Harrastetoimintaa toteutimme vapaa-aikatoimialan koordinoimana Runosmäen vanhuskeskuksessa ostopalvelusopimuksin. Käsillä Kaunista -työpajat järjestettiin ensimmäisen vuoden ostopalvelulla alan yhdistyksen kanssa. Tämän aikana yhdistys antoi vinkkejä toteutukseen vanhuskeskuksen toiminnanohjaajille, jotka myöhemmin jatkoivat toimintaa itsenäisesti. Rahoittamamme karaoke ja Elävän musiikin ilta-päivät on nyt myöhemmin toteutettu avustusten avulla.

4. Mitä opimme?

Toiminnalle oli selvä tilaus ja kävijät olivat hyvin tyytyväisiä. Toiminta tarjosi kaikille jotakin; osa halusi tulla vain kuuntelemaan musiikkia ja hakemaan jaksamista arkeen, kun taas osa halusi laulaa ja tanssia. Toiminnalla saimme myös lisättyä yksinäisten ikäihmisten sosiaalisuutta ja aktiivisuutta. Osa alueen ikäihmisistä alkoikin kokoontua keskenään käsitöiden merkeissä myös toiminnan ulkopuolella.

Miten edistäisit toiminnassa sukupolvien välistä kohtaamista?

Kuva: Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala

HIKI-IMPRO

työikäiset • vaativuus: € + 👤 + ⌚

1. Tavoite

Teatteri-improvisaatio on suosittua tv-viihdetä. Halusimme tehdä teatteri-improvisaatiosta mahdollista kaikille kiinnostuneille teatterikokemukseen tai ikään katsomatta. Hiki-impro syntyi liikunnalliseksi teatteri-improvisaatioksi, jonka tavoitteena oli saada uusia harrastajia liikunnan pariin kulttuurin keinoin.

2. Mitä, miten?

Hiki-impro oli aikuisten teatteri-improvisaatioryhmä, jossa kokeiltiin teatteri-improvisaatiota, näyttelemistä ja aikuisten draamaleikkejä kevyellä otteella. Hiki-improa järjestettiin kerran viikossa syksyn ajan osana liikuntapalveluiden tuotteita, jotta kokeilu ei näyttäytyisi irrallisena toimintana ja saisimme markkinoitua tuotetta laajalle kohderyhmälle.

Voisiko improvisaatioteatterin ottaa osaksi vakituista liikuntatarjontaa?

3. Mitä vaati?

Hiki-impron vetäjiksi palkattiin kaksi teatteriohjaajaopiskelijaa, jotka suunnittelivat toiminnan toteutuksen.

4. Mitä opimme?

Kurssilla osallistujat saivat improvisaatioteatterin ja draamatyöskentelyn avulla harjoitella itseilmaisua ja teatterin tekemistä. Toiminta oli samalla fyysistä ja sisälsi runsaasti liikunnallisia elementtejä. Osallistujat kokivat Hiki-impron motivoivaksi tavaksi liikkua ja pitää huolta omasta jaksamisestaan. Jatkossa vastaavan toiminnan järjestämisessä on tärkeää pohtia, miten kokeilevasta ja uudenlaisesta toiminnasta voidaan viestiä ja markkinoida niin, että se kiinnostaa myös laajempaa ryhmää. Toisin sanoen, miten uudesta ja kokeilevasta tehdään helposti lähestyttävää? Me emme onnistuneet luomaan toiminnasta sellaista kuvaa, jotta se olisi kiinnostanut isoa ryhmää. Toiminnan nimelläkin oli varmasti vaikutusta asiaan.

NEULE- GRAFFITI- HAASTE- KAMPANJA

kaikki • vaativuus:

1. Tavoite

Mitä voimme tehdä yhdessä alueviihtyvyyden lisäämiseksi? Minkälaiseen toimintaan eri-ikäisten on helppo tulla mukaan? Tapoja on varmasti kymmeniä, ellei satoja, mutta päätimme yhdistää käsityöt ja yhdessä tekemisen. Näin loimme Neulegraffiti-haastekampanjan.

2. Mitä, miten?

Runosmäen kirjasto haastoi alueen yhdistyksiä, julkisia sekä yksityisiä toimijoita ja koululuokkia tekemään neulegraffititeoksia. Haasteeseen vastanneet tekivät toinen toistaan upeimpia teoksia. Haastekampanjan aikana järjestettiin myös työpajoja teosten tekemiseksi, jotta kaikilla halukkailla oli mahdollisuus osallistua toimintaan. Osa asukkaista innostui jopa lahjoittamaan lankoja teoksia varten. Teokset ripustettiin kaikkien iloksi alueen tienvarren puihin yhteisessä tapahtumassa.

3. Mitä vaati?

Haastekampanjan toteuttaminen vaati yhden vastuutahon, joka haastoi muut mukaan, ja joka järjesti työpajat. Haastekampanjan ideointi kannattaa toteuttaa yhdessä alueen asukkaiden kanssa.

4. Mitä opimme?

Opimme, että haaste on hyvä keino innostaa monet yhdistykset ja alueen asukkaat yhteiseen tekemiseen. Kirjaston haastekampanjasta on muodostunut perinne Runosmäkeen; vuosittain järjestetään haastekampanja ja työpajat eri teemoilla ja teokset tuodaan kaikkien nähtäville katu-kuvaan. Tällaisen toiminnan voikin nähdä myös alueidentiteettiä nostavana.

*Millä muilla teemoilla
alueellisia haastekampanjoita
voisi toteuttaa?*

DROP-OUT

lapset, nuoret • vaativuus: € € + ⌚

1. Tavoite

Nappulaliiga tarjoaa kaikille 6–12-vuotiaille turkulaisille mahdollisuuden harrastaa jalkapalloa edullisesti. Moni tyttö ja poika kuitenkin lopettaa pelaamisen kasvettuaan nappulaliigaiän yli. Halusimme selvittää, miksi näin käy, ja voisimmeko kehittää toimia, joilla tukea lasten liikuntaharrastuksessa pysymistä pidempään. Palvelukokeilun aikana Nappulaliigan yläikäraja nostettiin 13 vuoteen.

2. Mitä, miten?

Turun Nappulaliiga perusti ns. yli-ikäisten harrastejoukkueen ja rekrytoi mukaan Nappulaliiga-toiminnasta ulos kasvaneita sekä lajin jo lopettaneita tyttöjä sekä poikia. Joukkueen pelaajille tarjottiin mahdollisuutta lajikokeiluihin Turun kaupungin Mihi-palvelun kautta. Turun kaupunki tarjosi koulutusta toimihenkilöille, järjesti osallisuustilaisuuden joukkueen pelaajille ja heidän vanhemmilleen, kehittämisyöpäjoja seuran ja joukkueen toimihenkilöille sekä kokosi asiantuntijaryhmän toiminnan tueksi.

Millä tavoin seuroja voidaan tukea kehittämistyössä?

3. Mitä vaati?

Pelaajien rekrytointi oli Turun Nappulaliigan harrastajarekisterin kautta vaivatonta, ilman tätä linkkiä harrastuksen lopettavien tai lopettaneiden tavoittaminen olisi vienyt huomattavasti enemmän aikaa. Rahallista tukea tarvittiin alussa harrastusmaksujen madaltamiseen. Hankkeen tueksi koottu liikunta-alan asiantuntijoiden ja tutkijoiden asiantuntijaryhmä antoi mahdollisuuden keskustella ajankohtaisesta tutkimustiedosta ja hyvistä käytännöistä. Itse harrastajien ja heidän vanhempiansa sekä joukkueen toimihenkilöiden kuulemiseen käytettiin paljon aikaa.

4. Mitä opimme?

Toiminnalla onnistuttiin erittäin hyvin houkutelua lapsia jatkamaan harrastustaan yli 12-vuotiaiden harrasteryhmässä. Mallin toteutuksessa seurojen aktiivisuus on erittäin tärkeässä roolissa ja siksi myös haasteellinen, koska seurojen resurssit kehittää toimintaa ovat yleensä rajalliset. Drop-out ilmiön ehkäisemiseksi lasten ja heidän vanhempiensa kuulemista ja osallistumista sekä lajin ja seurojen välistä yhteistyötä pitäisi lisätä, mutta vapaaehtoisvoimin se on haastavaa. Ulkopuolisen asiantuntijaryhmän panos oli merkittävä toiminnan ohjauksessa ja kehittämisessä.

TURKU
Vapaa-aika